

postupně se mi otevírala a vyprávěla mi příběh našeho vykoupení.

Vzpomínka na biřmování

Existují různé rituály, které nám stále znovu připomínají skutečnost našeho biřmování. Většina lidí zřejmě ani neví, kdy byli biřmováni, takže svůj biřmovací den nemohou oslavit. Kdo to ví, může si v tento den zapálit svíčku, aby v sobě znovu rozdmýchal oheň Ducha. Pro nás všechny je slavnost Letnic stále znovu podnětem k úvahám o tom, že jsme byli biřmováni a chceme žít z Ducha svatého. Rituál, jak si připomenout skutečnost Ducha svatého, pro mne spočívá v tom, že se vystavím větru. Podle toho, jak je vítr silný, si představuji, že Duch Boží ze mě odváne všechno zaprášené, že vyžene zatuchlého ducha plané zábavy a vyprázdňených forem společenského chování, občerství mě, něžně pohladí a předá mi něco ze své lásky.

I soustředění na vlastní dech mi pomůže objevit Ducha svatého: když se zaměřím na svůj dech, představuji si, že dýchám nejen vzduch, nýbrž že do mne při vdechnutí proniká i Duch svatý a naplňuje mne svou láskou.

Svatý Augustin byl přesvědčen, že s dechem vdechujeme Ducha svatého, jak to vyjádřil ve známé modlitbě: „Dýchej ve mně, ó Duchu svatý, abych myslel na svaté věci.“ Vědomý dech mne vede k doteku se sebou samým. Ale současně prožívám skutečnost, že je ve mně nějaká jiná síla – Boží Duch.

Jiným mým rituálem je, že se vystavím slunci a nechám do celého svého těla pronikat sluneční paprsky. Duch svatý je ohněm, žářem, který mě zahřívá. Nejsem vyhořelý, nýbrž je tu žár, který ve mně stále znovu zapaluje plamen lásky. Duchovní život pro známého duchovního autora Henri Nouwena znamená chránit vnitřní oheň a uchovávat v sobě žár Ducha svatého. Pomáhá mi při tom, když zkrížím ruce na prsou a představím si, že ve mně hoří oheň Ducha a proniká mě božskou láskou.

V Janově evangeliu je Duch svatý především pramenem, který v nás proudí. Když se posadím k potoku nebo řece a dívám se na tekoucí vodu, uvažuji o tom, že ve mně proudí pramen, který nikdy nevysychá. Duch svatý mě stále znovu osvěžuje a dává mi život, očišťuje ve mně, co je nečisté, a činí mě nitro znovu průzračné. Je tekoucí vodou ve mně, která s sebou bere všechno, co se jí staví do cesty, odstraňuje překážky a uvádí do pohybu všechno strnulé. Tekoucí voda relativizuje všechno, čeho se křečovitě držím. Především však prožívám, že ve mně tryská pramen, který je nevyčerpatelný, protože prýští v Bohu. Jsem-li v kontaktu s tímto pramenem Ducha svatého, mohu pracovat, aniž bych se vyčerpal. Práce se ze mě řine. Těší mě. Nemusím sám sobě nic dokazovat.

Duch svatý je ve mně, v mém dechu, v myšlení, v řeči a jednání, osvobozuje mě to od úsilí o výkon, od psychického tlaku a domněnek, že musím všechno zvládnout sám.

Víra v Ducha svatého, který mi v biřmování byl neodvolatelně darován, jímž jsem byl pomazán a poznamenán, mi dává důvěru a jistotu, že se můj život zdaří. Nebude nutně odpovídat očekávání mého okolí ani měřítkům tohoto světa. Ale vydaří se, neboť Duch Boží je „zárukou, že nám jednou případně dědictví“ (Ef 1,14). Je zaslíbením, že jako Boží vlastnictví už nevyklouznou z jeho dobré a chránící ruky a navždycky budu zpívat jeho slávu (srov. Ef 1,14

Anselm Grün – Biřmování

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář; Hans Urs von Balthasar – Licht des Wortes.

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Další texty v týdnu

Po: Sir 17,20-28; Mk 10,17-27

Út: Sir 35,1-15; Mk 10,28-31

St: Sir 36,1-2a.5-6.13-19; Mk 10,32-45

Čt: Sir 42,15-26; Mk 10,46-52

Pá: Sir 44,1.9-13; Mk 11,11-25

So: Sir 51,17-28; Mk 11,27-33

biblický program brněnské diecéze 2010 - 2013

www.vezmiacti.cz

Slavnost seslání Ducha Svatého – cyklus B

24. května 2015

²⁶Ježíš řekl svým učedníkům: „Až přijde Přímluvce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, který vychází od Otce, ten vydá o mně svědectví. ²⁷Vy také vydávejte svědectví, protože jste se mnou od začátku. ¹²Měl bych vám ještě mnoho jiného říci, ale teď byste to nemohli snést. ¹³Ale až přijde on, Duch pravdy, uvede vás do celé pravdy. On totiž nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit to, co uslyší, a oznámí vám, co má přijít. ¹⁴On mně oslaví, protože z mého vezme a vám to oznámí. ¹⁵Všechno, co má Otec, je moje; proto jsem řekl, že z mého vezme a vám to oznámí.“

Jan 15,26-27; 16,12-15

Úvod k meditaci

Je to Duch Svätý, který nás uvádí na cestu porozumění: porozumění sobě, mých vztahů, složitosti světa. Uvádí nás také do tajemství Božího života.

Výklad biblického textu

Kontext: Ježíš připravuje učedníky na svůj odchod, jasně poukazuje na nepřátelství a nenávisť světa, které povedou až k pronásledování. Ježíš jim od Otce pošle „Přímluvce“, který je bude obhajovat v onom neustálém „soudním procesu“ tohoto světa proti Ježíšovým učedníkům.

v. 12: Porozumění je procesem. Učedníci nepotřebují více zjevení, nýbrž více poznání a vhledu. Problém je ve slabosti učedníků, kteří by to v tu chvíli nemohli snést.

v. 13: Bez působení Ducha svatého, který odhaluje smysl, nejsou učedníci schopni poznat význam Ježíšova života a smrti. Duch svatý nepřináší „nové pravdy“, ale uvádí do plnosti pravdy. I po Ježíšově odchodu bude narůstat jeho poznání lidmi, ale nebude žádné nové zjevení, které by bylo nezávislé na Ježíšovi. V prvotní církvi zjevně existovali lidé, kteří se odvolávali na nová zjevení Ducha, ale ta se neshodovala s Ježíšovým poselstvím. Nové zjevení nemůže být ničím jiným než vysvětlením a prohloubením toho, co zvěstoval Ježíš.

oznámi vám, co má přijít – sloveso oznámí neznámá ani tak předpověď budoucnosti, jako spíše hluboké pochopení toho, co se stalo a má stát. Přímluvce daruje učedníkům schopnost „poznávat znamení času“ ve světle Kristově.

K tématu

Ikona: Sestoupení Ducha svatého

Křesťanem nemůže být člověk sám. My ale přesto často přemýšlíme o křesťanském životě ve vysoko individualizovaných pojmech. Jsme vedeni k tomu, abychom měli své vlastní názory, říkali, co nás napadne, a dělali si věci po svém. Evropské a americké vzdělání klade takový důraz na rozvoj nezávislé osobnosti, že jsme začali ostatní lidi vnímat spíše jen jako možné rádce, průvodce a přátele na cestě k sebenaplnění než jako ty, kdo s námi sdílejí společenství víry.

Ve svém důvěrném vztahu s Bohem často i já sám stále ještě přemýšlím spíš o své víře, o své naději a o své lásce než o naší víře, naší naději a naší lásce. Dělán si starosti o svůj osobní život modlitby, jako vzdělaný člověk spekulují o své budoucnosti a přemýšlím o tom, kolik dobrých věcí pro druhé jsem vykonal nebo teprve vykonám. A tak nejvíce pozornosti věnuji svému individuálnímu duchovnímu životu.

**Týden
s Božím
slovem**

1. čtení:

Sk 2,1-11

2. čtení:

Gal 5,16-25

Evangelium:

Jan 15,26-27;

16,12-15

Srování:

Jan 14,26; 16,13;

Lk 24,48;

Sk 1,8.21-22;

1 Jan 1,2;

1 Kor 3,1;

Jan 14,26; Zj 4,1;

Jan 8,54;

Jan 17,10

„Sestoupení ducha svatého“, ruská ikona namalovaná koncem patnáctého století, mi důrazně připomněla, že život v Duchu je ve své podstatě životem ve společenství. I když jsem to vždycky rozumem chápal, dlouhé a hluboké setkávání s touto letniční ikonou z ruské novgorodské školy mi postupně umožnilo, aby toto poznání sestoupilo z mé hlavy také do mého srdce.

Když jsem strávil před touto letniční ikonou delší čas, postupně jsem uviděl mnoho nových aspektů duchovního života, které mi ostatní ikony neukázaly. Nejprve jsem uviděl, že se nám Bůh o letnicích zjevuje jako „Bůh uvnitř“. Pak jsem začal vnímat, jak tento „Bůh uvnitř“ vytváří nové společenství víry, v němž se jednota a různost navzájem prohlubují. A nakonec jsem objevil, jak toto společenství víry vytváří živé jádro, z něhož lze začít osvobozovat svět. Nyní vám podrobněji ukážu, jak jsou tyto tři aspekty duchovního života v ikoně „sestoupení ducha svatého“ vyjádřeny.

Bůh uvnitř

První, co mě na této ikoně zaujalo, je její tichost. Dvanáct apoštolů a evangelistů, sedících pokojně v půlkruhu, vyznačuje řád, klid a vážnost. Jejich harmonická přítomnost posiluje symetrii a vyváženost celé ikony. Tato tichost je v příkrém kontrastu s letničním příběhem. V něm (srov. sk 2,1-13) čteme o náhlém hukotu z nebe, silném větru, ohnivých jazycích, slovech v různých jazycích, ohromení, úžasu a o sarkastické poznámce „vypili příliš mnoho vína“. Ikona nic z toho neukazuje: žádné zvuky, žádná slova, žádní hovořící učedníci, žádný vzrušený dav, žádní skeptičtí pozorovatelé, dokonce ani mlčení v jazycích, jen dvanáct krátkých paprsků sestupujících z části kruhu znázorňujícího nebesa. Vidíme dokonale pokoj, harmonii a řád.

Zapomněl snad ikonopisec, co se ve skutečnosti stalo? nikoli, jen se rozhodl namalovat nejhlubší smysl letnic. Chce ztvárnit onu vnitřní událost. Podobně jako jiné velké ikony, „sestoupení ducha svatého“ má být spíše vyjádřením teologické pravdy než popisem biblické události. Pravda zjevená v této ikoně nám říká, že Bůh dokončuje zjevení vnitřního božského života tím, že nám dává svůj vlastní dech, aby se pro nás skutečně stal „Bohem uvnitř“.

Bůh se nejprve zjevuje v příběhu exodu jako „Bůh pro nás“, vyvádějící nás z otroctví – za dne pomocí oblakového sloupu, za noci sloupem ohnivým (srov. Ex 13,21). Později, v příběhu Ježíše z Nazareta, se Bůh zjevuje jako „Bůh s námi“ (Mt 1,23) a v solidaritě a lásce nás doprovází. A konečně v příběhu letnic se Bůh zjevuje jako „Bůh v nás“, jako ten, který nám umožňuje vdechovat samotný božský život. letnice tak dokončují tajemství Božího zjevení jako Otce, Syna a Ducha

Svatého a zvou nás, abychom se plně stali součástí vnitřního Božího života. Tím, že se Bůh stává nejen Bohem pro nás a Bohem, který je s námi, ale také Bohem v nás, nabízí nám plné poznání Božího života, jak to přislíbil Ježíš: „Ale Přímluvce, Duch Svatý, kterého otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všemu“ (Jan 14,26).

Společenství víry

Duch uvnitř, Duch Boha lásky, duch živého Krista – to je Duch Svatý, který z těch, kdo uvěřili, vytváří nové společenství. Tento druhý aspekt duchovního života, který ikonopisec v letniční ikoně vyjádřil a který mě osobně velmi oslovuje, mluví o společenství. Žijeme v čase velké osamělosti, a proto tíhne k tomu, abychom společenství chápali jako místo, kde smíme být zranitelní, kde se můžeme zcela otevřít, hlouběji se poznávat a kde můžeme rozvíjet trvalé důvěrné vztahy. Jak jen po takových společenstvích toužíme! Je to ideál, velmi živý v našich snech, ale nesnadno dosažitelný v každodenní realitě našeho života. „Sestoupení ducha svatého“ nepopírá důležitost osobních vztahů, avšak zobrazuje společenství ve zcela odlišném světle.

Dvanáct učedníků zobrazených na ikoně tvoří dokonale harmonické společenství. Jejich jednota je výtvarně zřetelně užitím obrácené perspektivy, která působí, že když naše oči procházejí obrazem směrem dozadu, postavy se zvětšují, a zlatou svatozáří obklopující hlavy učedníků tvoří skutečně jediné tělo sjednocené Duchem. Nedívají se ale jeden na druhého, nemluví mezi sebou, nepracují společně. Avšak společně naslouchají Bohu v nich. To, co je spojuje, není podobné psychologické založení. Jsou tak odlišní!

Zde se vjevuje tajemství církve. Tato ikona velice přesvědčivě ukazuje, že církev je jednota v různosti. Detailní pohled na dvanáct apoštolů nám ukazuje, že každý člen společenství má svou jedinečnou osobnost. Ikonopisec s velkou pečlivostí obdařil každého apoštola či evangelistu neopakovatelnou

individualitou. Je radost strávit s každým z dvanácti nějaký čas. Každý z nich má svůj způsob, jak biblický příběh vyprávět.

Všichni mají svůj vlastní styl života a sdílení radostné zvěsti, která tak hluboce zasáhla jejich srdce. Čím blíže přistupuji, tím více rozdílů vidím, avšak pokaždé, když udělám několik kroků zpět, znovu vidím, že všichni náleží k jednomu společenství, že tvoří jedno tělo a jsou spolu spojeni Duchem jednoho jediného Pána, kterého mají společného, Ježíše Krista.

Osvobození světa

Společenství víry formované „Bohem uvnitř“, Duchem Svatým, nevzniká pouze pro blaho svých členů, ale k osvobození světa. To je třetí aspekt duchovního života ztvárněný v ikoně sestoupení Ducha Svatého.

Ikona nám působivým způsobem připomíná, že duch Kristův, který nás společně povolal do jednoho těla, nás vysílá do světa, aby všichni lidé měli podíl na plodech vykoupění, dokonaného skrze Ježíšovu smrt a vzkříšení.

Podivná postava krále, stojícího v temné bráně ve spodní části tohoto letničního výjevu, mluví o tom, že svět potřebuje vysvobození, a je zásadní pro pochopení smyslu sestoupení ducha. Když jsem ikonu viděl poprvé, tato zvláštní strnulá postava s nepřírozeně vyhlížející korunou, prázdnou tváří, v červenavém plášti s dlouhým pruhem plátna přehozeným přes ruce mě opravdu rušila. V kontrastu s živými postavami apoštolů a evangelistů mi tento muž připadal jako loutka bez života. A proč jsou tu tyto podivné oválné dveře, skrze které není vidět nic než naprostá temnota? Cítil jsem, že elegantně namalovaná scéna letnic je touto „ošklivou“ scénou v dolní části obrazu vážně narušena. Proč nebyl prostor vytvořený půlkruhem učedníků ponechán zcela prázdný? Obraz by pak vyvolával mnohem pokojnější a harmoničtější dojem.

Když jsem začal pročítat různé komentáře o této ikoně, především od Paula P. Muratova, Leonida Uspenského a Daniela Rousseaua, postupně jsem si uvědomoval, že mé romantické touhy se se záměrem ikonopisce značně rozcházejí. Strnulý král v temné bráně tam být musí. Letnice nejsou nádherným zakončením příběhu spásy, ale začátkem posláni jít do celého světa, činit učedníky ze všech národů, křtít je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učit je dodržovat všechna přikázání, která nám Ježíš dal (srov. Mt 28,19-20). Stejný Duch, který spojuje Ježíšovy učedníky do živoucího společenství víry, je posílá do světa, aby osvobozovali ty, kdo žijí „v temnotě a v stínu smrti“ (Lk 1,79).

Když jsem si přečetl tuto interpretaci, ikona pro mě získala nový rozměr. Již to nebyla pouze ikona vyznačující velký vnitřní pokoj a harmonii, ale také ikona s posláním. Přibyla v ní důrazná žádost, abychom konali.

Temnou jeskyni na spodní části ikony nelze ignorovat. Mluví o trpkých svárech probíhajících na naší planetě, na planetě, jejíž existence je stále více ohrožována destruktivními silami vynalezenými a nahromaděnými „osvíceným“ lidstvem. Starý vážný vladař musí na ikoně zůstat, aby sestoupení Ducha Svatého nebylo nikdy sentimentalizováno, ale vždy bylo příchodem do světa, který touží po osvobození.

Sestoupení Ducha Svatého ukazuje, že společenství vytvořené Bohem se může účinně zapojit do boje za spravedlnost a mír, aniž by ho to zničilo. i když se toto společenství skládá z křehkých lidí s omezenými schopnostmi, Boží duch mu dává svou osvobozující moc. Tato ikona nám tak dodává naději, že osvobození světa je možné, a současně nás povzbuzuje, abychom na něm skutečně pracovali.

Závěr

„Sestoupení Ducha Svatého“, jak je na konci patnáctého století zobrazil ruský ikonopisec, nám ukazuje nové společenství víry vytvořené Duchem Svatým, který přebývá v našich srdcích a vysílá nás, abychom osvobozovali náš spoutaný svět. Ikona spojuje modlitbu a službu, kontemplaci a činnost, tichý růst v duchu i vyslání do našeho světa plného neklidu. Zvěstuje nám, že společenství víry je bezpečným místem k životu, ale také místem, které nás volá k osvobozování světa.

Ikona sestoupení ducha svatého je dveřmi, které nás vedou do tajemství vnitřního Božího života. Když jsem ji spatřil poprvé, nepřitahovala mě. Ale když jsem s ní strávil čas a modlil se před ní,